

Zherdetska L.V.

Odessa National Economic University

INFLUENCE OF SYSTEMATIC AND SYSTEMIC RISK ON FORMATION OF FUNDING BASE OF UKRAINIAN BANKS

Summary

In the article, intrinsic differences between systemic and systematic risks were evaluated. The components of the systemic and systematic risks of the banking system of Ukraine were given. Theoretical assumptions concerning the correlation between systemic and systematic risks indicators and banking funds components was hypothesized and tested. The dynamics of the components of banks' funds was calculated without exchange rate influence. The direction and the density of correlation between the studied parameters were proved.

Keywords: systematic and systemic risks, banks, bank's funds, equity, client's funds.

УДК 658:005.332.4

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Житкевич О.В., Азарова А.О.

Вінницький національний технічний університет

У статті запропоновано аналіз основних програмних засобів (ПЗ) для процесу оцінювання рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Інформаційні засоби як практичний інструмент, що дозволяє зручно управляти та покращувати рівень конкурентоспроможності (КП) підприємств. Проведено оцінку основних програмних засобів з метою визначення можливих переваг та недоліків програмних продуктів. Такий аналіз дозволить визначити основні інформаційні засоби, для їх практичного застосування різних типів підприємств. Правильно підібраний інформаційний засіб дозволить приймати результуюче рішення з мінімальними часовими та грошовими витратами.

Ключові слова: конкурентоспроможність, оцінювання конкурентоспроможності, рівень конкурентоспроможності, програмні засоби, аналіз програмних засобів.

Постановка проблеми. В умовах постійних змін ринкових економічних відносин вітчизняні підприємства постійно знаходяться у стані безперервного оцінювання конкурентних можливостей, існуючих ринкових загроз, а також ризиків досягнення цілей щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

Масштабне поширення інформаційних технологій в економіці спричинило позитивні зміни. Маркетингова діяльність підприємства та ефективне використання інформаційних технологій є важливим чинником впливу на рівень конкурентоспроможності, що в комплексі можуть його суттєво підвищити. Для досягнення високого рівня конкурентоспроможності необхідна автоматизація управління та обліку та ефективний менеджмент є ефективний менеджмент. Тому доцільним є аналіз програмних засобів (ПЗ), що підвищують рівень одного з найважливіших аспектів забезпечення КП – менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підвищення та визначення рівня конкурентоспроможності підприємства досліджується досить давно та широкомасштабно. Варто виділити науковців, вітчизняних та закордонних дослідників як М. Портер, Г. Багієв, М. Ахматова, Є. Попов, Л. Балабанова та ін. [1] праці яких описують та вивчають сутність підходів оцінювання рівня конкурентоспроможності.

Виділення не вирішених раніше частин проблеми. В результаті проведених досліджень було виявлено, що масштабність дослідження проблеми сприяє до недоліків, таких як недостатність та недосконалість у розробленні методологічних аспектів оцінювання конкурентоспроможності, що в свою чергу є

досить суб'єктивними. Традиційні методи, на жаль, враховують недостатню кількість чинників для ідентифікації рівня конкурентоспроможності, або враховують чинники які важко розрахувати або зібрати.

Тому відсутність єдиного комплексного та формалізованого підходу до управління конкурентоспроможністю, який би унеможлилював автоматизацію оцінювання рівня конкурентоспроможності та подальше обґрунтування стратегії щодо його підвищення. Перелічені чинники зумовлюють актуальність аналізу програмного засобу оцінювання рівня конкурентоспроможності.

Мета даної статті – провести аналіз ПЗ необхідних для процесу оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств України.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо переваги та недоліки найпоширеніших інформаційних систем, що уможливають на основі продуктивного менеджменту покращення конкурентоспроможності підприємства.

«Total Quality Management» – інформаційна система, яка призначена для загального керування якістю, закріплена у стандарті ISO 9000, останнім часом їй надають перевагу все більше підприємств [2-3]. Для реалізації на практиці такої системи, особливо для керування, необхідно на підприємстві утримувати повний пакет інструментів моделювання бізнес-процесів, які розробляються на основі встановлених для відповідного підприємства форм, а також інструментів їх реалізації. При цьому вкрай важлива можливість безперервного вдосконалення і внесення змін до їхньої структури. З іншого боку, такі інформаційні системи досягли необхідно-

го ступеня зрілості, що дозволило автоматизувати не лише необхідні ділянки функціонування (наприклад, розрахункові операції в бухгалтерії), але й процеси, пов'язані із загальним управлінням організацією [3-4].

Також можна відзначити і програмне забезпечення для інформаційних систем, які базуються на розгляді так званих рішень (табл.1).

Поряд із перевагами, які притаманні сучасним інформаційним системам, що дозволяють покращити управління КП, можна визначити такі їх недоліки [3-5]: 1) інколи виникає потреба в залученні зовнішніх консультантів, що призводить до значного росту витрат; 2) впровадження складної системи найчастіше вимагає деякої реорганізації діяльності; 3) необхідна наявність спеціального підрозділу, який би перенастроював систему під вимоги бізнесу.

Не зважаючи на недоліки таких інформаційних засобів, слід зазначити, що керівники і персонал підприємства одержують практичний інструмент, який дозволяє зручно планувати і управляти виробництвом та покращувати рівень КП.

Розглянемо вітчизняні інформаційні засоби, що пропонує компанія Softline в напрямку удосконалення менеджменту як базової складової зростання конкурентоспроможності. Ця компанія використовує власні продукти, створені на базі технології й інструментарію Megapolis™, що легко інтегруються з відомими ERP-системами. На базі унікальної технології Megapolis™. Open Source (відкритий код), створеної в результаті багаторічного досвіду компанії, була розроблена комплексна інтегрована трирівнева система «Megapolis™. Підприємство», що за-

безпечує узгоджене керування бізнес-процесами і дозволяє проводити моніторинг діяльності компанії і оцінювати КП [6].

До складу цієї системи входять такі програмні продукти для роботи в усіх сферах діяльності підприємства [6]: «Megapolis™. Аналіз бізнесу»; «Megapolis™. Фінанси»; «Megapolis™. Управління персоналом»; «Megapolis™. Документообіг»; «Megapolis™. Центр обміну документами (ЦОД)»; «Megapolis™. Портал підприємства»; «Megapolis™. Hotline».

У спеціальній оболонці надається можливість зручно і швидко створювати і модифікувати структуру об'єктів, що входять до розроблюваної моделі предметної сфери, яка описується в термінах UML – універсальної мови моделювання. На етапі проектування застосування можна також продовжувати використовувати і будь-які інші засоби (Rational Rose, ErWin і т.п.).

На етапі безпосереднього розроблення застосування реалізація властивостей і методів об'єктів може здійснюватися із залученням будь-яких доступних інструментів (Delphi, VB, VC++ та ін.). За допомогою великого набору майстрів усі існуючі напрацювання і застосування можуть бути інтегровані до середовища Megapolis™. Ядро Megapolis™ (підсистема підтримки об'єктної структури) реалізовано на основі метаопису, що дозволяє його модифікувати в тому випадку, коли цього потребує розроблення прикладної системи.

Опишемо переваги та недоліки цих продуктів, що уможливають процеси підвищення рівня КП в таблиці 2.

Таблиця 1

Опис програмного забезпечення для інформаційних систем

Рішення	Опис
SAP	забезпечують прозорість усіх бізнес-процесів підприємства, дозволяють оптимізувати логістичну мережу і процес заготівлі, скоротити час пропозиції продуктів на ринок і виключити дублювання операцій.
mySAP Business Suite	використовують для оптимізації усіх важливих процесів підприємства, що уможливають продуктивне управління КП. Включає в себе такі рішення щодо керування: взаєминами з клієнтами, життєвим циклом продукту, логістичною мережею, взаєминами з постачальниками.
SAP Manufacturing	базується на концепції ролей, ефективно підтримує процеси дискретного та безперервного виробництва. Має можливість отримувати достовірну інформацію в режимі реального часу та оперативно реагувати на будь-які зміни ринкових умов.
Рішення Oracle Marketing	включає набір додатків, що забезпечує професіоналів-маркетологів повним набором засобів для керування маркетинговими компаніями і сегментації клієнтської бази.
Рішення Oracle Sales	підтримує набір додатків, застосування яких дозволяє збільшити обсяги реалізації, підвищити ефективність роботи персоналу і координувати збутову діяльність по всіх каналах реалізації згідно цілей компанії.
Рішення Oracle Service	має набір додатків, призначених для підвищення прибутковості процесів сервісного обслуговування клієнтів, що здійснюються службою підтримки, технічними, експлуатаційними і ремонтними підрозділами підприємства.

Джерело: розроблено авторами за даними [2-3]

Таблиця 2

Переваги та недоліками програмних продуктів

Переваги	Недоліки
1) швидку адаптацію – можливість модифікації створених програмних засобів при зміні вимог до системи; 2) повну інтеграцію – можливість інтеграції з інформаційними технологіями, що вже використовуються у організації; 3) високе масштабування – при збільшенні масштабів організації інформаційна система не зазнає системних обмежень у використанні; 4) необмежену розширюваність – до інформаційної системи можна без обмежень додавати нові модулі.	1) процес повної інтеграції може призвести до втрати інформації, яка вже була в системах організації; 2) при розширюваності необхідна операція додавання модулів, звичайний користувач власноруч це зробити не зможе, для цього потрібна робота кваліфікованого спеціаліста чи сервісного обслуговування; 3) системи є ефективними за використанням, але не для всіх організацій фінансово доступні, оскільки отримання максимального результату можливе лише при придбанні повного пакету програм; 4) не всі працівники організації зможуть користуватися данним продуктом без попередньої кваліфікаційної підготовки.

Джерело: розроблено авторами за даними [3, 5]

Розглянемо основні інформаційні технології за певними напрямками маркетингового управління, що дозволяють підвищити рівень КП.

Інформаційно-аналітичні технології. Інформаційно-аналітичні технології в маркетинговому управлінні можуть бути використано для оброблення поточних операцій. У межах системи внутрішньої звітності підприємства вони своєчасно визначають економічні показники діяльності за певними господарськими процесами. Це, у свою чергу, дозволяє оцінити значення багатьох параметрів, що визначають КП. Крім того, розраховуються дані про динаміку цих показників порівняно з попереднім періодом. Вартісні показники узагальнюються за місячний період, а управлінські показники обчислюються оперативного, що також сприяє оцінюванню конкурентних переваг підприємства [7].

Інформаційні технології підтримки прийняття рішень. У сучасних умовах для оцінювання різних показників впливу на КП існує дві групи інформаційних технологій маркетингового управління. Такі інформаційні системи сформовані на генератори підтримки прийняття управлінських рішень. Генератори за специфікою рішення завдань поділяються на універсальні і спеціальні [7].

Універсальні маркетингові генератори використовують під час застосування загальнонаукових аналітичних методів і практично однаково можуть використовуватися в різних предметних галузях та функціях підприємства. За функціями універсальні генератори можуть бути обмеженими і розширеними.

Спеціалізовані маркетингові генератори застосовують специфічні методи і моделі, створені теорією і практикою маркетингового управління за ринкових умов [7].

Глобальні телекомунікаційні технології. Телекомунікаційні технології засновані на використанні Інтернет. Телекомунікаційні технології створюють для маркетингових відділів підприємств значне розширення рекламних можливостей щодо власної продукції і послуг, а також їхньої реалізації засобами Інтернет, що дозволяє суттєво підвищити рівень

конкурентоспроможності вітчизняних підприємств [7]. Істотним недоліком маркетингових інформаційних систем є їх обмеженість для аналізу рівня конкурентоспроможності підприємства. Вони не дозволяють врахувати вплив багатьох важливих чинників. Також інформаційні технології з маркетингового управління мають високу вартість і вимагають залучення зовнішніх консультантів.

Найефективнішим видом інформаційних систем, що дозволяють підвищити рівень КП, є системи підтримки прийняття рішень (СППР). Їх основним призначенням є сприяння пошуку ефективних шляхів зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств [5-7].

Процес прийняття рішення можна зобразити однією схемою, яка є спрощеною. Особа, яка приймає рішення (ОПР), має сформулювати можливі варіанти своїх дій – альтернативи, наступним її кроком буде ранжування альтернатив або в крайньому випадку обирання найкращих варіантів серед представлених альтернатив. Для забезпечення достовірної інформації та отримання оптимального рішення існує необхідність врахування великої кількості чинників різної природи, що і ускладнює задачу вибору вірного варіанту рішення. Тому, в допомогу експерту (або ОПР) надаються сучасні системи підтримки прийняття рішень – СППР. Їх основним призначенням є сприяння пошуку ефективних шляхів зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств [7-8].

СППР – інформаційний інструмент, що складається з комбінації комп'ютера та відповідного програмного забезпечення, а також бази даних і моделей [8]. Спектр застосування СППР за сучасних умов є досить широким – вони використовуються для підтримки прийняття рішень в економіці, медицині, освіті, управлінні соціальними процесами, урядовій діяльності тощо.

На даному етапі стає можливим використання СППР для управління різними важелями зростання конкурентоспроможності підприємства. Серед таких СППР слід відзначити [7-8]: Decision Grid –

Таблиця 3

Опис трьох класів СППР

Переваги	Недоліки
СППР першого класу – «Солон-МК»	
альтернативи оцінюються за кількома якісними та кількісними критеріями; застосовуються для підтримки рішень у ситуаціях, коли із заданої бази альтернатив необхідно обрати лише деяку частину альтернатив, які на думку ОПР, а також за результатами експертного оцінювання є найкращими.	формування бази знань самим користувачем; відсутність можливості ранжування альтернатив; неврахування специфіки чинників, що впливають на КП.
СППР другого класу – «Солон-Досвід»	
системи індивідуального користування, що адаптуються до досвіду експерта-користувача; дані системи призначені для підтримки рішень вибору певного проекту, виконавця чи призначенні на посаду та ін.; оцінювання альтернатив здійснюється за кількома критеріями і забезпечують підтримку рішення на основі результатів попереднього практичного застосування.	відсутність можливості вирішувати нетрадиційні задачі; користуватися ними можуть лише висококваліфіковані працівники в досліджуваній галузі з великим досвідом роботи; достатньо низька ефективність роботи з інноваціями; відсутність можливості дослідити всі чинники підвищення КП.
СППР третього класу – «Солон-2», «Нагляд»	
можливість реалізації у стратегічних задумів керівника; інтеграцію знань багатьох фахівців, що дозволяє приймати рішення на професійному рівні; оцінювати ефективності проектів на заданому проміжку часу; кількісне порівняння різних варіантів; оперативний аналіз типу «а що, якщо?»; кількісний аналіз соціально-економічних програм; урахування сотень чинників та їх прямих і зворотних зв'язків, що не під силу жодній людині або колективу під час «ручної» підтримки рішень; конфіденційне використання керівником колективно побудованої бази знань СППР.	орієнтація на фахівця з комп'ютерного моделювання СППР та незручність інтерфейсу; складність зосередитися на одній конкретній проблемі; неврахування «людських чинників», серед яких важливу роль відіграють такі, як характер, настрої, стан здоров'я особи, яка приймає рішення.

Джерело: розроблено авторами за даними [3, 7-8]

для підтримки прийняття багатокритеріальних рішень в управлінні підприємствами та економічними макрооб'єктами; SIMPLAN – для підтримки корпоративного планування; PMS – для підтримки рішень при управлінні цінними паперами; Precision Tree Prime Decision – для підтримки прийняття економічних рішень на основі дерев рішень; PIMS – для підтримки прийняття рішень у маркетингу; Marketing Expert – для підтримки прийняття стратегічних рішень у маркетингу.

За функціональними можливостями та областями використання СППР поділяються на три класи описані в таблиці 3 [7].

Висновки і пропозиції. Отже, проаналізувавши переваги та недоліки різних автоматизованих засобів, можна зробити висновок, що найбільш

ефективним для оцінювання та підвищення рівня конкурентоспроможності українських підприємств є СППР «Солон-2». Саме ця система найбільш точно та повно дозволяє врахувати шляхи управління конкурентоспроможністю підприємства та вирішити задачі щодо її покращення.

Під час проектування СППР виникає потреба її застосування для прийняття рішень з урахуванням великої кількості альтернатив на основі адитивної декомпозиції. При цьому у СППР «Солон-2» передбачено зручні засоби видачі інформації щодо показників відносної ефективності альтернатив або проектів та ін. Підсумкову інформацію можна отримати у вигляді діаграм або таблиць, що сприятиме не лише візуалізації даних, але й стане зручним інструментом для спостереження та порівняння даних в динаміці.

Список літератури:

1. Житкевич Е. В. Математическая и структурная модели оценки конкурентоспособности отечественных предприятий / А. О. Азарова, Е. А. Годя, Е. В. Житкевич // Экономика и предпринимательство. – № 8(37). – 2013. – С. 283-286.
2. Суслев О. П. Программно-цільове управління: аспекти моделювання / О. П. Суслев, В. А. Вишневецька. – К.: Знання, 1998. – 115 с.
3. Портал Олега Соскіна: Економічний Часопис XXI. – 2006. – № 6. – 36 с. – Режим доступу: <http://www.soskin.info>.
4. Корпоративний менеджмент [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.cfin.ru/software/project/>.
5. Вовк В. М. Математичні методи дослідження операцій в економіко-виробничих системах: монографія / В. М. Вовк. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 584 с.
6. Компанія Softline – Технологія успіху. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт компанії. Режим доступу: <http://www.softline.kiev.ua>
7. Іванюк І. А. Воспроизводство интеллектуального капитала в современных маркетинг-системах / И. А. Иванюк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://publish.cis2000.ru>
8. Системи підтримки прийняття рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу: ua.textreferat.com/referat-7752.html

Житкевич Е.В., Азарова А.А.

Винницький національний технічний університет

АНАЛИЗ СУЩЕСТВУЮЩИХ ПРОГРАММНЫХ СРЕДСТВ ПО ОЦЕНКЕ УРОВНЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ УКРАИНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация

В статье предложен анализ основных программных средств (ПС) для процесса оценивания уровня конкурентоспособности отечественных предприятий. Информационные средства как практический инструмент, позволяющий удобно управлять и улучшать уровень конкурентоспособности (КП) предприятий. Проведена оценка основных программных средств с целью определения возможных преимуществ и недостатков программных продуктов. Такой анализ позволяет определить основные информационные средства, для их практического применения различных типов предприятий. Правильно подобранный ПС позволяют принимать результирующее решение с минимальными временными и денежными затратами.

Ключевые слова: конкурентоспособность, оценивание конкурентоспособности, уровень конкурентоспособности, программное обеспечение, анализ программных средств.

Zhytkevych O.V., Azarova A.O.

Vinnitsia National Technical University

ANALYSIS OF BASIC SOFTWARE FOR EVALUATING COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN ENTERPRISES

Summary

This article proposes an analysis of the basic software for the process of evaluation of domestic enterprises' competitiveness. Information software is seen as practical tools that allow conveniently managing and enhancing the level of companies' competitiveness. The offered overview of the basic software was provided to determine the possible advantages and disadvantages of these products. This analysis allows identifying key information tools for their practical application for different types of businesses. The appropriate software allows making the resulting decision correctly with minimal time and financial expenses.

Keywords: competitiveness, evaluation of competitiveness, level of competitiveness, software, analysis of software.